

Janko Hraško

Slovenská ľudová rozprávka Pavla Dobšinského

Bola raz jedna žena a tá nemala nijaké deti. Raz preberala na stole hrach a takto si vzdychla:

„Keby som mala aspoň len také dieťaťko ako tento hrášok, hneď by mi bolo ľahšie na srdci.“

Onedlho nato šiel jej muž orať a ona doma varila obed. Keď prišlo poludnie, zasa si len vzdychla:

„Ach, keby som mala niekoho, čo by môjmu starkému zanesol obed na pole.“

Tu sa ozve spoza pece:

„Ja zanesiem, mamka!“

Žena sa obzerá, ale nikoho nevidí.

„Ktože si, kdeže si?“ vraví si popod nos.

„A či ma nevidíte?“ odpovedalo to a skočilo z pece na prípecok, z prípecka na lavicu – a tam začalo tancovať. Bolo to malé ako hráštek a očká malo ako iskry. Tak sa mu ligotali, až milá vec.

„Ja som to, váš Janko, váš synáčik!“ kričalo.

Keď sa mať dobre prizrela, videla, že sa jej túžba splnila: má synčeka drobného ako hráštek. Aj si ho tak pomenovala: Janko Hraško.

„No, mamka, dajte mi chytro jesť, a potom zanesiem otcovi obed,“ volal Hraško.

Mať mu doniesla plnú misu halušiek a on neodišiel od nej, iba keď už dno vykúkalo. Potom mu mať uviazala na chrbát do plachtičky misu halušiek a vidličku s lyžicou mu zastrčila pod pazuchu. Hlinený hrniec s polievkou vzal Hraško do ruky a šiel do poľa hľadať otca.

Ide si on v dobrej mysli, veselo si pohvizduje, ž tu príde k jednému jarčeku. Začne sa Janko po hlave škrabať: čo tu robiť, ako sa dostať cez vodu? Nerozmýšľal dlho, vytiahol spod pazuchy lyžicu s vidličkou, do lyžice si sadol ani do člna a vidličkou zavesloval. Tak sa šťastlivo preplavil na druhú stranu. Ale videlo sa mu, že sa pri tom jarčeku pridlho zabavil, nuž sa teraz pustil do behu. Lenže vtom sa potkol o hrudu a bác! Spadol do brázdy. Hrniec sa mu rozbil, polievka sa vyliala a Janko Hraško sa začal v nej topiť. Tu on chytro vytiahol vidličku, podoprel sa o ňu ako o žrd' a počkal, kým polievka neodtiekla. Lenže potom mu nastalo ešte horšie trápenie: ako sa vydriapať z brázdy. Nuž čo neurobil! Spravil si z halušiek schody, a tak sa z tej brázdy vyslobodil. Potom halušky zas pozbíral a šiel ďalej.

Keď Janko zočil otca, už zďaleka kričal:

„Otec, otec, otecko môj, nesiem vám jesť!“

Sedliak sa veľmi začudoval: vidí, ako sa misa k nemu blíži, ale nevidí, že by ju dakto niesol. Zavolať:

„Kdeže si? Čože si?“

„A či ma nevidíte? To som ja, váš synček, váš Janíček!“

Čudoval sa otec tým rečiam, veď predsa vedel, že nemá nijakého syna. Ale nech už bolo, ako chcelo, keď sa mu Janíček ukázal, tak si ho ustískal a vybozkával, dobre že ho od radosti nezadusil.

Natešili sa do dobrej vôle a potom dal Janko otcovi jesť. Otec sa spytuje:

„A či si mi polievku nedoniesol?“

Milý synček rečie:

„Veru nie, otec, lebo prišiel pes a rozbil mamke hrniec. Tak vám polievku neposlala.“

Otec teda začal jesť halušky, no tie mu pod zubami veľmi chrupčali. Spýtal sa, prečo tie halušky tak chrupčia. A chytrý Janko vraví:

„A veru to mamka zle utiekla mak, tak preto.“

Ale otec zbadal klamstvo, lebo videl na haluškách piesok a zem. Začal on Jankovi prstom hroziť, no ten nelenivý vzal nohy na plecía a hybaj k volom. Tam sa pred otcom schoval.

Keď sa sedliak najedol, pribral sa zase k svojej práci a nedbal, že mu syn utiekol, veď sa oni doma stretnú. Chytí do rúk pluh, a tu ti Janko Hraško začne kričať vo volovom uchu:

„Hejsa, Kešo, hejsa!“

Otec prišiel k nemu a vyšticoval ho, že mu voly zduril. Ale potom videl, že janko môže byť celkom dobrý pohonič, a nechal ho v tom uchu.

Vtom ide tade pán na koni a nevie sa prenačudovať: Hlas počuje, ale pohoniča nevidí. Spýtal sa sedliaka, kto to kričí. Sedliak mu ukázal Janka Hraška vo volovom uchu.

Pánovi sa rozsvietili oči ako jastrabovi:

„Neslýchané čudo, takéto chlapčiatko! Sedliak, predaj mi ho, dám ti zaňho dvadsať dukátov.“

„Nepredám, pán urodzený, veď je to môj syn!“

„Dám ti päťdesiat dukátov!“

„Nemôžem, vaša milosť, hoci by sa mi tie peniaze veľmi zišli.“

„Tak ti dám sto dukátov. A radím ti, bez, kým som dobrý, lebo sa môže stať, že aj celkom nič nedostaneš!“

Tu Janko Hraško žmurkne na otca:

„Len ma dajte, otec, veď mu ja ujdem.“

Pán teda vyplatil sedliakovi peniaze a Janka Hraška zatvoril do škatule medzi samé dukáty. Škatuľu vopchal do vaku na sedle, vysadol na koňa a pod'ho domov! Tešil sa, akú radosť bude mať jeho žena, keď jej donesie túto živú hračku.

Ale Janko Hraško dlho neotáľal. Vybral si z halienky nožík, prevrtal dierku na škatuli aj na vaku a pospúšťal rad-radom všetky dukáty na cestu. Napokon sa spustil dolu aj sám. Ľahko mu bolo trafiť domov, keď mu dukáty cestu ukazovali. Bolo ich toľko, že ich ledva stačil pozbierať a domov dovliecť.

„Či vidíte, otec aj mamka?“ kričal. „Teraz máte aj peniaze, aj synáčka!“

A oni si ho stískali a bozkávali, dobre že ho od radosti nezadusili.

A potom si už spokojne nažívali, lebo mali aj synčeka pre radosť, aj peniaze na živobytie.